

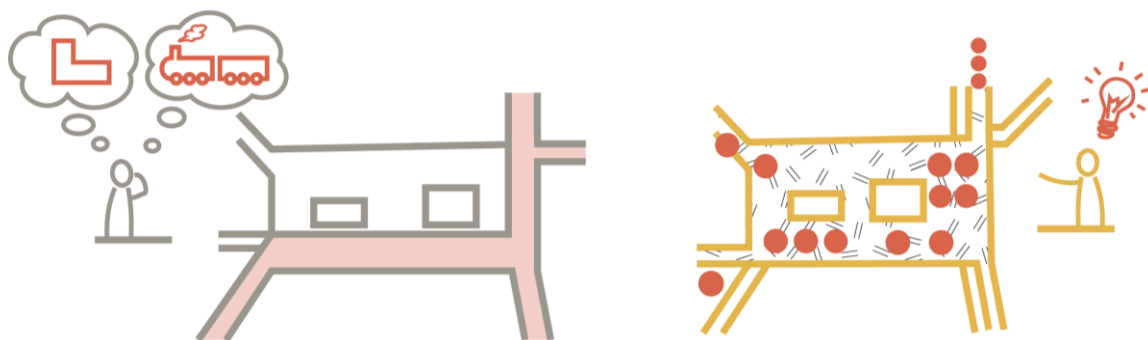
Říčany: Revitalizace Masarykova náměstí

Textová část

Motto: Každý dnes již ví, kde je centrum Říčan!

Parafráze textu z *Topographia Bohemiae, Moraviae et Silesiae*

Nebyl jsem dlouho v Říčanech a upřímně není snadné rozhodnout se k návštěvě v konkurenci ostatních měst a městeček okolo Prahy. Ale kamarád mne pozval, že prý mají rekonstruované náměstí. Ze zmatečného místa plného dopravy se prý velmi proměnilo. Vyrážím pochopitelně vlakem, protože to je na cestě do Říčan jednoznačné rozhodnutí. Vystupuji a musím uznat, že i přednádraží se proměnilo. Příjemná alej, kde se mísí staré a nové stromy mne v letním horku vede sama. A nejen mne. Místní si svojí obvyklou cestu z nádraží užijí. Proč se mačkat v kavárně v Praze, když tady je příjemně. Kupodivu i poslední ulice před náměstím mne stromy správně navádí. Poslední roh a ... Je to tady opravdu proměněné! Je mi jasné, že tohle je „obývák města“. Pod stromy je prostředí přehledné a stíněné. Před úřadem je pravá vlajkosláva a konečně vidím i pomník padlým rodákům, který se dříve krčil za trávou a keři. Má důstojný předprostor s květinami, který ho zdůrazňuje nikoliv potlačuje. Kromě hlavní cesty do Popovic je plocha náměstí dlážděná. Auta se na ní necítí jako suveréni. Viděl jsem takové řešení ve Vídni a Litomyšli, ale v Praze ještě ne. Musím uznat, že v tom má malé město u nás výhodu. Pokud je chuť tak výsledek je mnohem rychlejší než v metropoli. Koberec hladké dlažby spojuje obě budovy úřadu. No minule jsem ani netušil, jak je která budova důležitá. V dálce vidím morový sloup, kde máme schůzku. Cestou míjím trhovce pod velkým stanem, kde je místo i pro pobyt při dešti. Minule byla tato část náměstí přes stromy neprůhledná ale teď dobře vnímám nejen sloup, ale i kostel. Za úřadem se chystá podium, to se nezměnilo, ale jinak mi přijde, jako by se chodník před domy okolo „nafouknul“. Je tam více místa pro sezení a zahrádky. Každý dům má svůj „kobereček“ z drobnější dlažby. Ale sedět se dá i pod stromy na vnitřní ploše. Tedy nejen sedět, ale i ležet na teple příjemných dřevěných „diamantech“. Kamarád na mne mává od lehkého stolku. „Tak co?“. Musím přiznat, že to tady nepoznávám nebo spíš konečně vidím, jak je náměstí velké a že má spoustu menších „nik“. Děti u sloupu cákají a v letním horku je chápu. Odraz morového sloupu se na hladině vesele chvěje. Zaujala mne kresba dlažby. Díky stejnému kameni nebije do očí, ale zajímavě se vine po náměstí a propojuje jej. Kamarád se chlubí, že autorem je Jan Šerých a těší se, že mi ukáže i novou část za kostelem. I ten se proměnil. Travnatý hrb dostal kamenný lem k sezení a tráva za ním zve k poležení. K faře se prý trochu rozšířila, a hlavně, jak vidím, kostel už má před sebou pořádnou plochu lemovanou růžemi a dvěma kvetoucími stromy. Podobné jsem viděl u morového sloupu. U školy se finišuje nová mlatová plocha. Lípa v ní ještě povyrostla a chápu, že není na náměstí jediná. Ostatně dál vidím jednu už mimo náměstí, kde tuším cestu k Říčanskému hradu. Na mlat se těší školáci i senioři. Je vhodným doplněním k dlažbě a trávě u kostela. „Ještě chybí jižní strana náměstí, přece jen s krajem to trvá trochu déle“, říká kamarád. Pak přibudou zahrádky a stromy i tam. „Jak se to zvládne s parkováním“ ptám se, když tam vidím řadu aut. „Záměr prý je, aby se parkování na náměstí mohlo v letech upravit a mě přijde dobře, když parkovací místo není v dlažbě na věky. Pro přespolní je výhodnější parkovat okolo centra a já s dětmi dojezu na kole nebo malým busem“. Dáme si zmrzlinu a kávu a probereme po tom fyzickém také to sociální. Ještě nás čeká cesta po molu do nového parku a na druhou stranu k nové „dřevěné“ škole co na se na ní jezdí dívat z celé republiky. Musím uznat, že Říčany už nejsou jen nejlepším místem na přespání u Prahy, ale místem s vlastní identitou. Pánové z Říčan by měli radost.

Širší vztahy

Siluetu centra s kostelem a školou doplňujeme několika velkými stromy, které ji v pohledech sceluje. Konečně je centrum srozumitelné.

Koncept

Náměstí není vnímáno jako celek, je rozdrobeno do dílčích prostorů. Povrchy jsou z velké části přednostně pro automobilovou dopravu. Scelujeme náměstí výškově, materiálově (dlažba a její hlavní ornament) i prostorově (výběr stromů pro náměstí jako celek). Ponecháváme ale jednotlivé niky, které mají historické užití. Reprezentativní a pietní před úřadem, sociální a komunitní uprostřed a duchovní a intimní mezi kostelem a školou. Instituce zdůrazňujeme „koberci“ dlažby většího formátu. Domy po obvodu mají „koberečky“ ze znovupoužité drobné dlažby. Průjezdni trasy odstupují od fasád domů a dávají jim více místa pro aktivity. Zvýrazňujeme „Svatý kopeček“ kostela a před školu doplňujeme mlatovou plochu.

Ornament dlažby

Návrh ornamentu dlažby od Jana Šerýcha vytváří základní téma plochy náměstí. Má v sobě řád i nepravidelnost. Je jedním z hlavních sjednocujících prvků celého náměstí. Je otevřený asociacím a hram. Může být labyrintem i zčeřenou vodní hladinou. Je základní osnovou pro postup dláždění. Předpokládáme jeho zpřesnění v dopracování studie.

Vegetace

Pracujeme především se stromovým patrem, které je díky vysoko nasazeným korunám pod stínícími korunami zcela průhledné. Stromy organizujeme do rastru – ten reaguje jak na rámec náměstí, tak na důležité průhledy a je v souladu s ornamentem dlažby, jejíž linie využíváme ke svádění vody ke stromům. Rastr přitom není úplný – stromy vynecháváme, střídáme a přeskakujeme. Díky tomu je možné přechodně zapojit stávající dřeviny a přizpůsobit se požadavkům na technickou i dopravní infrastrukturu. Kostru z živě zelených, zpřímá rostoucích jilmů doplňujeme neplodícími kultivary hrušní a třešní. Významná místa zdůrazňujeme solitérními lípami, které navazují na stávající výsadby, a dvojicemi či čtveřicemi třešní, které navazují na uspořádání stromů kolem sloupu. Zelená plocha kolem kostela je upravena jako reminiscence kostelní zahrady a směrem ke středu náměstí zamýšlíme intenzivně udržovaný pobytový trávník. Trvalkový záhon také akcentuje pomník v čele úřadu, zatímco jeho záda jsou porostlá zeleným kobercem popínavých rostlin.

Nakládání s vodou

Rušíme některé drobné travnaté plochy, ale naopak jiné rozšiřujeme a přidáváme mlatovou plochu. Velkou část asfaltu měníme na dlažbu. Ta díky trojúhelníkovému základu umožňuje i vedení srážkové vody ke stromům. Prostory pro kořeny stromů jsou propojeny čímž získáváme velkou retenční kapacitu bez nutnosti podzemních nádrží. Bazének poskytuje ochlazení v létě. Pítka a studny zachováváme.

Doprava

Hierarchizujeme dopravní plochy na náměstí tak aby měly auta přímo vyhrazené potřebné minimum. Asfaltová a v obrubnicích tak zůstává pouze hlavní komunikace č. 107. Ostatní plochy jsou dlážděné. Zvýrazněná je komunikace při jižní straně, kde jsou i přechody a místa pro přecházení. Průjezd podél severní strany a mezi kostelem a školou je pak již v režimu sdílené zóny. Celé náměstí má maximální rychlost 30km.

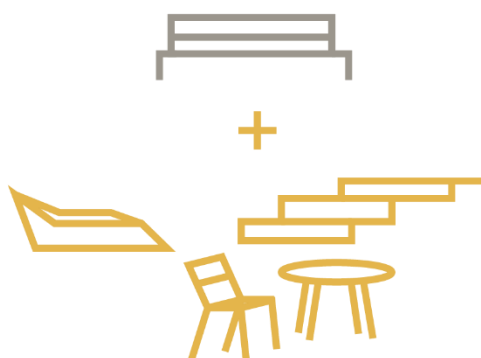
Řešení dopravy v klidu rozvíjí současný stav. Předpokládáme ale více tarifů, aby byla prioritně obsazována místa podél hlavních komunikací. Členíme parkovací místa po sekcích, aby nevznikaly dlouhé neprostupné a neprůhledné řady. Vyznačení parkovacích míst není dlažbou ale pomocí kovových bodů (vyzkoušeno například v Olomouci a Praze – Slivenci). Oproti současnému stavu uvažujeme zmenšení o 8 stání v etapě území B a poté i v celém území A.

Zastávky autobusu zřizujeme protilehle v jízdním pruhu na komunikaci č. 107 a v polozálivu s možností plynulého pohybu osobních automobilů v obou směrech, s vyvýšenou nástupní hranou na komunikaci podél jižní strany náměstí. Návrh, ale umožňuje do budoucna změnu na zastávky v jízdním pruhu.

Cyklisté prioritně využívají sdílené zóny. Výhodná je pro ně i omezená rychlost 30km a doporučujeme na hlavní komunikaci doplnit piktogramy.

Mobiliář

Předpokládáme opravu a využití historických prvků (schody u kostela, trafika, stupně okolo morového sloupu, kovové stolky a židličky, pumpa, plakátovací sloupy, kameny zmizelých) a doplnění nových. Zejména pro neformální sezení a zabydlení a ohraničení ploch (lem „Svatého kopečku“, sedací mobilní dřevěné „diamanty“). Ale i laviček pro sezení pohodlné. Specifickým prvkem je návrh „mobilního loubí“ ve formě stanu, který prostorově doplňuje hmotu špalíčku. U přístřešků MHD jako minimum doporučujeme je nepoužívat na náměstí jako reklamní plochu. Předpokládáme debatu nad počtem a umístěním vlajkových stožárů a výtvarných děl. Rádi bychom zachovali současné veřejné osvětlení podél komunikací a nové doporučujeme do střední části kde by umožnilo i sváteční výzdobu. Předpokládáme v dopracovávání studie i rekapitulaci celkového konceptu osvětlení náměstí. Polohy pítek a připojovacích bodů budou upřesněny.

Materiály

Předpokládáme kamennou dlažbu s využitím současné (štípané žulové kostky 10x10 a chodníková dlažba 6x6) doplněné o řezanou dlažbu z příbuzného kameniva (žula). Kamenný by měl být i nový lem „Svatého kopečku“. Nové lavičky, sedací „diamanty“ a sedací prvky v mlatu u školy uvažujeme dřevěné v kombinaci s ocelovou konstrukcí.

Etapizace

Návrh splňuje požadavek na samostatnou výstavbu a funkčnost základního území B a to včetně dopravy v klidu a zastávek MHD. Záměrně jsme hranici vedli po hranici majetkové, což umožní i rychlejší administraci. Ke zvážení je doplnit do první etapy i další plochy v majetku města mimo zadané území B.